

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רננו עובדיה יוסף צוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד

"תפארת רפאל" עטרת שרה

ע"י שרה רפאל צוק"ל | ע"י שרה צוק"ל בת דעה על

פְּרִשְׁתִּי: וְאַתְחִנּוּ

עלון מס': 1,809 | תש"פ

ליקט וערך: הרב רפאל זבחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זבחי שליט"א

חרבו של המלך

"ב'ילקוט מעם לועז' להגאון רבי יעקב כולי זצ"ל, מציינו סיפור מאלף. מעשה באדם נכבד שכיהן כשגריר כבוד של ממלכה סמוכה, והיה מוקירו ומעריצו של הקיסר הרם והנישא השולט בה. פעם נסע לאותה ממלכה להוועד עם הקיסר בארמונו. קיבלו הקיסר בידידות מופגנת, גילה לו את רזי הנהגת המלוכה והראהו את גנזי אוצרותיו, שכיות חמדתו. לבסוף, לאות הוקרה וחביבה יתירה, נטל הקיסר את חרבו היקרה - חרב זהב משובצת אבנים טובות ומרגליות זוהרות ששמו חקוק בה בשיבוץ יהלומים, חרב הנחשבת לחלק מלבוש השרד של הקיסר ואין איש רשאי לחגרה למתניו - אותה נתן במתנה, כתשורה, לאוהבו. הודה למלך על תשורתו ופנה לשוב לארצו, והחרב היקרה באמתחתו. במסוף הגבול עצרוהו פקידי המכס. ביקשו שיפתח את האמתחת. פתחה - וחרבו של הקיסר נצצה בשלל גוונים. מאחריו עמד אחד משרי המלוכה, שניצל את שהותו בעיר הבירה והזמין לעצמו חרב מפוארת ויקרה אצל גדול צורפי הזהב. גם חרבו הייתה עשויה זהב טהור, גם היא הייתה משובצת אבנים טובות ומרגליות ושמו חקוק בה ביהלומים זוהרים, אך מובן שאין להשוות את יופיה והדרה, יוקרה ושוויה, לחרבו של הקיסר. הביט בחרב הקיסר בקינאה, וציפה בחשש לשמוע כמה דמי מכס יוטלו עליה. הביטו פקידי המכס בחרב הקיסר ביראת כבוד, והורו לחביב הקיסר לנעול את האמתחת. לא גבו עבורה מכס!

שמה השר, ובביטחון פתח את אמתחתו. ראו הפקידים את החרב. הוציאוהו, והעריכו את שוויה, והטילו עליה מכס בסכום עתק. נזעק השר: מה האפליה, הרי זו מדיניות של איפה ואיפה! חרבו של האיש שלפני הייתה יקרה שבעתיים ולא גביתם ממנו פרוטה, ועלי התגוללתם בדרישת הון עתק! היכן הצדק? היכן היושר? אמרו לו: אל נא באפק! הן תבין, כי היא הנותנת! חרבו של המלך, אין ערוך לשוויה. על אחת כמה וכמה כאשר הקיסר חגרה למתניו, והיא חלק ממדיו. ממילא, הרי היא חלק מכבוד המלך והדר מלכותו, ובכל סכום שנעריך אותה נמצאנו פוגעים בכבוד הקיסר ירום הודו. כי גם אם נעריכנה בעשרת אלפים זהובים, ובמאה אלף, נמצא שאנו מעריכים כך את כבוד המלך, ובכך מזלזלים בכבודו. אבל חרבך, אתה קנית, יש לה ערך, וניתן להטיל עליה מכס!... **סיפור זה, כתב כמשל להבנת דין והלכה שחז"ל לומדים מפסוק בפרשתנו. משה רבינו עליו השלום אומר לנו: 'ראה, למדתי אתכם חקים ומשפטים - כאשר צונו ה' אלוקי', ודרשו חז"ל (נדרים לז): ראו ותלמדו ממני, כפי שאני לימדתי אתכם בחינם, כך אתם תלמדו תורה בחינם!**

מה פשר הציווי ללמד בחינם? המורים והמלמדים, ראשי הישיבות ומגידי השיעורים, ודאי שאינם מצוים לגווע חלילה ברעב! אבל בא הכתוב לומר, שהשכר שהם מקבלים אינו דמי השווי של פעולתם, אינו מחושב לפי ערך הלימוד - שכן כל הכסף והזהב שבעולם לא יהיה בהם די לשכר לימוד הלכה אחת! שהרי **"טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף", ונאמר: **"יקרה היא מפנינים, וכל חפציה לא ישוו בה"****

המלמדים - מגידי השיעורים, ראשי הישיבות וראשי הכוללים - אינם נוטלים שכר הלימוד, כי אין ערוך לשכרו! נוטלים הם משכורת כדי לפרנס את משפחתם, כדי שיוכלו להקדיש זמנם לייעודם, ללמוד על מנת ללמד, להפיץ תורה ואורה! **הבו גודל למאות ואלפי, ואולי רבבות מגידי השיעור ברחבי הארץ, רבני קהילות ובתי כנסת, ו'סתם' אברכים מסורים המוסרים שיעורי תורה בגמרא הלכה ואגדה, דרוש וחיידוש, באלפי ורבבות מוקדים. שיעורים מאלפים בכל תחום ביהדות, להגדיל תורה ולהאדירה, בלא לקבל שכר! **מה ביכולתנו לשלם להם על הכנתם את השיעור, עבורנו. על בואם לשיעור, עבורנו. על מסירתם במסירות, בחיות, עם כל הלב? הלא שכר אינם נוטלים. במה נוכל להביא להם הוקרתנו, הכרת טובתנו? בדרך האחת והיחידה: לבוא ולהשתתף בשיעורי התורה! ו'תשלום' זה, חשוב להם - ולנו! - מכל!!!****

וַאֲתַחֲנֶנּוּ אֵל ה' בְּעַת הַהוּא לְאֹמֶר (ג, כג) - וַאֲתַחֲנֶנּוּ בְּגִימְטְרִיָּה 515, כנגד 515 תפילות שאמר משה לפני הקב"ה.

וַאֲתַחֲנֶנּוּ בְּגִימְטְרִיָּה תַּפְלָה (515), אם נוסיף לזה 26 מנין שם הוי"ה, נקבל סכום של 541 כמנין ישראל. (חתם סופר)

אֶעֱבְרָה-נָא וְאֶרְאֶה אֶת-הָאָרֶץ הַטּוֹבָה (ג, כה) - אם יעבור, הרי יראה את הארץ? אבל התפלל משה שיראה רק את הטוב שבארץ ישראל. (הרבי מקוצק)

וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי רַב לֶךְ (ג, כו) - לֶךְ בְּגִימְטְרִיָּה 50, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: ימי שני האדם הם שבעים שנה, כמו שנאמר: 'ימי שנותנינו בהם שבעים שנה', והרי אתה חי 120 שנה, רצונך להמשיך לחיות עוד? רב לך, דייך שהארכת ימים 50 שנה יותר, כמנין לך. (כלי יקר).

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד (ו, ד) - למילה שְׁמַע יש כמה ראשי תיבות הקשורים זה לזה: שְׁמַע - שאו מְרוֹם עֵינֵיכֶם. מתאי שְׁחָרִית מִנְּהָ עַרְבִית. למי? שְׁדֵי מַלְךְ עֲלֵיוֹן, ועל ידי זה תקבלו עול מלכות שמים.

וְדַבַּרְתָּ בָם (ו, ז) - בָּם ראשי תיבות בְּרֵאשִׁית, מְאִימָתִי. לרמוז, שהאדם חייב לעסוק בשתי התורות, תורה שבכתב הפותחת באות ב', ותורה שבעל פה הפותחת במ'. (עונג לשבת)

שזנו
גֹּאֲוֹן מְפֹרָסִים נקלע פעם לעיר אחת ובדרכו לבית הכנסת ראה שלט: "גלידה קרה בהשגחת הרב". התפילה נערכה בלי רגש ובקול דממה דקה, ורק החזן ומנגניו השמיעו קולם בנעימה כקונצרט, ועל כולם ניצח רב בית הכנסת. כשנשאל על התרשמותו אמר הגאון: "גלידה קרה בהשגחת הרב"!
יהודי שנכנס אל ה'טמפל' הרפורמי בפרנקפורט, וראה את לוחות הברית בידי אריות כנהוג אצל אחינו האשכנזים, אמר: "רק אריות אלו שומרים כאן על עשרת הדברות..."

מושגים ביהדות

טו' באב

"אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים" (תענית ל):
ביום זה פסקו מתי מדבר למות, שהיו מתים בכל תשעה באב יותר מחמישה עשר אלף מבני ישראל, ובשנה האחרונה שנת ב'תפ"ז לא מתו וחזרו לקבריהם חמישה לילות עד ט"ו באב וידעו שהגזירה בטלה ועשאוהו יום טוב. ביום זה הותרו השבטים לבוא זה בזה ובת יכולה להינשא גם למישהו משבט אחר, והותר שבט בנימין לבוא בקהל לאחר מעשה 'פילגש בגבעה'. ביום זה ביטל הושע בן אלה מלך ישראל את השומרים שהעמיד ירבעם בן נבט שלא יעלו בני ישראל לבית המקדש. ביום זה פסקו מלכרות עצי המערכה, שמיום זה נחלש כוחה של חמה ועשאוהו יום שמחה. ביום זה ניתנו הרוגי ביתר לקבורה ממרד בר כוכבא.

סיפור השבוע

"שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד" (ו, ד)

כשהסתיימה ה'שואה' התברר שהרבה ילדים יהודים שהצליחו לשרוד נשארו יתומים. ההורים שלהם נלקחו אל מותם במחנות הריכוז, והילדים הקטנים נשארו לבד. הרבה מנזרים נוצריים, אספו את הילדים, שמרו עליהם וגידלו אותם. הרב הראשי לישראל הרב יצחק הלוי הרצוג זצ"ל הסתובב באירופה במשך חודשים רבים ועבר ממנזר למנזר, אסף את היתומים הרכים והקים בעבורם בית יתומים יהודי כדי שיגדלו כיהודים.

באחד הימים, הגיע הרב הרצוג אל בית היתומים גדול ומוכר באירופה וניגש לנזירה הראשית, הודה על הצלת היתומים היהודיים וביקש לקבל אותם בחזרה לעם היהודי. הנזירה הסכימה אך שאלה את השאלה המתבקשת, איך תדע מי כאן מתוך מאות הילדים שבמנזר, יהודי? הרי עברו חודשים רבים מאז ראו את הוריהם שנלקחו לתאי הגזים. הרב הרצוג אמר לה אני אדע, הוא ביקש לכנס את הילדים לאולם המרכזי, עלה לבמה וזעק בהתרגשות "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד". מיד עשרות ילדים קטנים רצו לכיוונו בבכי מר וקראו: "אבא", "אמא" ... הם נזכרו בשמע ישראל שהיו הוריהם ואמרים איתם לפני שהלכו לישון, כל הילדים האלו הצטרפו לרב והגיעו לארץ ישראל.

"וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהוּא לְאָמֹר" (ג, כג) - מַסְבִּיר רַש"י: "בעת ההוא" - לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דימיתי שמא הותר הנדר שנשבע הקב"ה שלא אכנס לארץ. **בילקוט שמעוני מובא** שמגין ואתחנן הרי הוא 515 כסך התפילות שהתפלל משה רבנו. **נשאלת השאלה** על סמך מה נאמר שמשה התפלל 515 תפילות? **הסביר הגאון בעל ה"פני יהושע" זצ"ל:** שהרי משה רבינו התחיל להתפלל אחרי שכבש את סיחון ועוג, כפי שפירש רש"י. ובגמרא (בבא בתרא קכא) מבואר, שמלחמת סיחון ועוג הייתה בט"ו באב - יום שכלו מתי מדבר. כמו כן ידוע, שמשה רבינו נפטר בז' אדר. כעת, אם נספור את הימים שישנם מט"ו באב עד ז' אדר - נמצא סה"כ 200 ימים. בכל יום ישנם שלוש תפילות, נמצא שבחודשים אלו היה צריך להתפלל שש מאות תפילות. אמנם, בשבת הדין הוא שאסור לבקש על צרכיו, ועל כן לא התפלל על כך בשבתות. ובשבעה חודשים ישנן 28 שבתות, כפול שלוש תפילות - סך הכול 84 תפילות. **יוצא אם כן,** שיש להחסיר 84 מסך 600 התפילות - ונקבל סה"כ 516 תפילות. וביום שהוא נפטר הייתה לו רק תפילה אחת בבוקר כי הוא נפטר בצהריים (נחסר תפילה אחת מ - 516), **הרי שסך כל התפילות עולה בדיוק ל- 515!**

יוסיף חכמה

"כִּי הוּא חֲכָמְתְּכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים" (ד, ו)

מעשה בשני שכנים ערבים שקרקעותיהם גבלו זה בזה. בין שתי השדות הפרידה שורת עצי פרי. באחד הימים נסע האחד מהם אל מחוץ לעיר לרגל עסקיו. כשחזר גילה ששכנו עקר את עצי הפרי ששימשו כחייץ, וכבש שטח נרחב משדהו. השכן הכחיש כמובן כל קשר למעשה, וטען שכל השטח הזרוע - שלו הוא מקדמת דנא...! פרץ ריב גדול, והם הביאו את תעצומותיהם בפני השופט. נבוך השופט והעביר את השיפוט לערכאה גבוהה יותר, עד שהגיעו אל המלך. נבוך המלך והחליט כי רק רבם של היהודים, **הגאון רבי יצחק טייב זצ"ל**, יוכל לפתור את הבעיה. קראו לרב, והרב שאל את השכן הנפגע האם יש בביתו... פֶּרֶד. הביא הלה את הפרד, ויצאו עימו לשדה. אמר לו רבי יצחק להריץ את הפרד. והפרד, כידוע אינו נכנס לשדה שאינו מכיר. רץ הפרד עד לנקודה מסויימת, ועצר. הורה הרב וחפרו שם, ולבושתו של הערבי השני נמצאו שם שורשי העצים שהיוו את קו הגבול עד לעקירתם הזדונית... התרגש הערבי שגזילתו הושבה לו, והביא לרב מתנה מפוארת. אמר לו הרב: "לו הייתי מקבל מתנות, לא הייתי יכול לפסוק דיני אמת..."

סיפור זה שייך לפרשת השבוע, להוראתם של הגויים: **"וְאָמְרוּ רַק עִם חָכְם וְנִבְּוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה", "כִּי הוּא חֲכָמְתְּכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים".** אך לא פחות מכך שייך הוא להפטרות הפרשה, כאשר מעורר הוא את שאלת הכתוב: **"יָדַע שׂוֹר קִנְהוּ וְחָמּוֹר אָבוֹס בְּעֵלָיו, יִשְׁרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנֵן..."** אם הפרד יודע היכן להעצר - מדוע אין אנו יודעים היכן לעצור...

תמונות גדולי ומאורי ישראל "יהיו עיניך ראות את מוריך" (ישעיהו ל"ב)

מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל מתקבל ע"י תלמידיו אחרי היבחרו לתפקיד רבה הראשי של ת"א. עומד בחולצה לבנה הרב שלמה זביחי נהגו ועוזרו האישי של מרן במשך שנים רבות.

הראשונים לציון מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל יחד עם רבינו מרדכי אליהו זצ"ל

יושבים מימין לשמאל: רבינו יהודה צדקה זצ"ל מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל ורבינו בן ציון אבא שאול זצ"ל

אמרת השבוע

"אל יתיאשו ישראל מהגאולה. גם השכינה בגלות, ובשביל עצמו, כביכול, יגאלם" (רבי משה מפשוורסק)

הלכות תפילת הדרך

- א. הנוסע ברכבת או במטוס, והגיע זמן תפילה, ויכול להתפלל בכוונה כשהוא יושב, יש לו להעדיף להתפלל תפילת שמונה עשרה בישיבה. ואם יכול לכוין גם כשהוא עומד בצד, נכון שיעמוד בצד ויתפלל. (אין לארגן מנין לתפלה במטוס, אלא בהסכמת הנוסעים, כדי שלא לגרום לגזל שינה, להם או לתינוקות, וכדומה).
- ב. היוצא לדרך יאמר תפילת הדרך אך אינו חותם בשם ומלכות רק כשנוסע מעיר לעיר, ויש בנסיעתו כשיעור פרסה, שהוא שעה וחומש, (שבעים ושתים דקות), בין ברכבת, בין באוטובוס ובין ברכב פרטי. ואף אם יש בדרך נקודות ישוב ומושבים, גם בזה מנהגינו לברך תפילת הדרך בשם ומלכות, אם נוסע בכביש בינעירוני במשך שעה וחומש. אבל אם נוסע מעיר לעיר פחות משיעור זה, לא יברך בשם ומלכות. ואם יש בהליכה וחזרה בו ביום שיעור פרסה, מברך בשם ומלכות, אף נסע מחצית שיעור פרסה בבוקר, ומחציתה בלילה. אבל אם נסע בלילה כחצי שעה, ולן בעיר אחרת, ולמחרת נסע עוד כשיעור שעה, אין הנסיעות מצטרפות, ויאמר תפילת הדרך בלא שם ומלכות.
- ג. צריך לומר תפילת הדרך בלשון רבים, ואין אמירת תפילת הדרך בגדר רשות, אלא חיוב גמור.
- ד. היוצא לדרך בבוקר ובערב, אומר תפילת הדרך פעם אחת ביום, ואין צריך לכופלה. ואפילו אם ינוח בעיר באמצע היום. אבל אם דעתו ללון בעיר, כשנוסע למחרת צריך לחזור ולברך תפילת הדרך.
- ה. יש נוהגים להסמיך את תפילת הדרך לאיזו ברכה, כגון ברכת אשר יצר, או ברכה על איזה דבר מאכל, (לאחר שיטעם מעט מהמאכל). אולם אין זה מעיקר ההלכה, אלא ממידת חסידות וזהירות בעלמא, ויש לברך הברכה הנ"ל לאחר שהחזיק בדרך, ולאחר שיצא מהיישוב. ולכן היוצא מירושלים יכול לברך ברכה זו מיד לאחר שעבר את הכביש העובר ליד בית הקברות, דחשיב כבר כהחזיק בדרך.
- ו. המברך תפילת הדרך ברמקול להוציא ידי חובה את הנוסעים, אם קולו חזק באופן שגם אם יינטל הרם קול ישמעו את ברכתו על ידי התאמצות, שאז מוכח שקולו כן נשמע והרם קול אינו אלא מסייע להגברת הקול, כל השומעים יוצאים ידי חובת הברכה, אם הם מכוונים עליו, והוא מכוין להוציאם. אבל אם בלי הרמקול לא ישמעו את ברכתו כלל, לא יוצאים ידי חובת הברכה בשמיעתה מהרם-קול.
- ז. הטס באוירון שיעור שעה ושתים עשרה דקות, וכן אם טס במטוס וחוזר בו ביום, ושהה בטיסה שיעור שעה וחומש, מברך תפילת הדרך בשם ומלכות.
- ח. מי שנסע מעיר לעיר שיעור מהלך פרסה ביום אחד, כשעולה לתורה מברך ברכת הגומל. ואם נעשה חולה, וגם נסע מעיר לעיר, וגם יצא מבית האסורים, ברכה אחת מועילה לכל. ואין לו לכפול הברכה.
- ט. הנפרד מחבירו אל יאמר לו לך בשלום, אלא לך לשלום.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ביאת השבת	ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
7:21	7:19	7:22	7:19	7:19
ציאת השבת	8:11	8:09	8:12	8:09
רביע תם	9:05	9:02	9:05	9:02

עלון השבוע לעילוי נשמת
מרדכי זביחי בן משיח ודינה ז"ל
נפטר ב-יב"א תשנ"ג ת.נ.צ.ב.ה
ולהצלחת כל משפחת זביחי
ברוחניות ובגשמיות - אמן

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ

וְאֵתְחַנֵּן
(שבת נחמו)

הַפְטָרָה

"נַחֲמוּ נַחֲמוּ"
ישעיה מ'

תלמוד תורה לילדים
שיעורי תורה ויהדות לבנות
כלל ובנות מדרש
בגדים תורניים
קידוש החוקים
מכון החגגות ספרים וחקי סתבי יד
האגף לתורות התילים בבית
עזרת לנזקקים
חברות רוחניות לעולים חדשים
מוקד עלימי לאמירת התילים
שבתון תדרי

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותגובות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260